

Bijlage VWO
2013

tijdvak 1

Grieks

Tekstboekje

Tekst 1

Kreon

335 Zo dadelijk wordt u met geweld verwijderd.

Medea

336 O nee, dat niet, o, Kreon, alstublieft.

Kreon

337 U gaat ons blijkbaar last bezorgen, mevrouw.

Medea

338 Ik ga het land uit. Dat is niet waarom ik smeeek.

Kreon

339 Vanwaar dan dit verzet? Waarom vertrekt u niet?

Medea

340 Sta toe dat ik vandaag nog blijf, één dag.

341 Dan kan ik nadenken over mijn ballingschap,

342 waar ik mijn kinderen onderbreng, omdat

343 hun vader niets voor hen verkiest te regelen.

344 Heb meelij met hen. U bent toch ook vader.

345 Het is normaal dat u begrip toont. Om mijzelf

346 heb ik geen zorgen, als ik het land uit word

347 gezet. Ik huil om hén en om hun ongeluk.

Kreon

348 Van nature ben ik absoluut niet een tiran

349 en door toegevendheid heb ik al veel bedorven.

350 Ik beseef ook nu, mevrouw, dat ik een fout maak.

351 Toch krijgt u uw zin. Maar wel laat ik u weten:

352 als het komende licht van de zon u nog binnen

353 onze grens ziet met uw zoons, dan zult u sterven.

354 Dat is onherroepelijk mijn laatste woord.

355 Dus, als u blijven moet, blijf dan, één dag.

356 Daarin zult u niets doen van wat ik vrees.

Kreon af

Koor

357 Ongelukkige vrouw,

358 ach, ach, wanhopig in uw verdriet,
359 waarheen u te wenden? Waar vindt u onthaal,
360 een huis of een land dat u redt in de nood?
361 O, hulpeloos wordt u, Medea,
362 door een god overspoeld
363 met een golf van ellende.

Μήδεια

364 Κακῶς πέπρακται πανταχῆ· τίς ἀντερεῖ;
365 Ἄλλ' οὔτι ταῦτη ταῦτα, μὴ δοκεῖτέ πω.
366 Ἔτ' εἶς' ἀγῶνες τοῖς νεωστὶ νυμφίοις
367 καὶ τοῖσι κηδεύσασιν οὐ μικροὶ πόνοι.
368 Δοκεῖς γὰρ ἂν με τόνδε θωπεῦσαί ποτε
369 εἰ μὴ τι κερδαίνουσαν ἢ τεχνωμένην;
370 Οὐδ' ἂν προσεῖπον οὐδ' ἂν ἠψάμην χεροῖν.
371 Ὅ δ' ἐς τοσοῦτον μωρίας ἀφίκετο
372 ὥστ', ἐξὸν αὐτῷ τᾶμ' ἐλεῖν βουλευματα
373 γῆς ἐκβαλόντι, τήνδ' ἐφῆκεν ἡμέραν
374 μεῖναι μ', ἐν ἧ τρεῖς τῶν ἐμῶν ἐχθρῶν νεκροὺς
375 θήσω, πατέρα τε καὶ κόρην πόσιν τ' ἐμόν.
376 Πολλὰς δ' ἔχουσα θανασίμους αὐτοῖς ὁδοὺς,
377 οὐκ οἶδ' ὁποῖα πρῶτον ἐγχειρῶ, φίλαι·
378 πότερον ὑφάψω δῶμα νυμφικὸν πυρί,
379 ἢ θηκτὸν ὥσω φάσγανον δι' ἥπατος,
380 σιγῇ δόμους ἐσβᾶσ' ἴν' ἔστρωται λέχος.
381 Ἄλλ' ἔν τί μοι πρόσαντες· εἰ ληφθήσομαι
382 δόμους ὑπερβαίνουσα καὶ τεχνωμένη,
383 θανούσα θήσω τοῖς ἐμοῖς ἐχθροῖς γέλων.
384 Κράτιστα τὴν εὐθείαν, ἧ πεφύκαμεν
385 σοφοὶ μάλιστα, φαρμάκοις αὐτοὺς ἐλεῖν.

Εἶέν·

386 καὶ δὴ τεθνᾶσι· τίς με δέξεται πόλις;
387 Τίς γῆν ἄσυλον καὶ δόμους ἐχεγγύους

388 ξένος παρασχών ρύσεται τούμὸν δέμας;
389 Οὐκ ἔστι. Μείνας' οὖν ἔτι σμικρὸν χρόνον,
390 ἦν μὲν τις ἡμῖν πύργος ἀσφαλῆς φανῆ,
391 δόλω μέτειμι τόνδε καὶ σιγῇ φόνον·
392 ἦν δ' ἐξελαύνη ξυμφορά μ' ἀμήχανος,
393 αὐτὴ ξίφος λαβοῦσα, κεῖ μέλλω θανεῖν,
394 κτενῶ σφε, τόλμης δ' εἶμι πρὸς τὸ καρτερόν.
395 Οὐ γὰρ μὰ τὴν δέσποιναν ἦν ἐγὼ σέβω
396 μάλιστα πάντων καὶ ξυνεργὸν εἰλόμην,
397 Ἐκάτην, μυχοῖς ναίουσαν ἐστίας ἐμῆς,
398 χαίρων τις αὐτῶν τούμὸν ἀλγυνεῖ κέαρ.
399 Πικροὺς δ' ἐγὼ σφιν καὶ λυγροὺς θήσω γάμους,
400 πικρὸν δὲ κῆδος καὶ φυγὰς ἐμὰς χθονός.

Euripides, Medea 335-400

Aantekeningen

regel 368 **θωπεύω** vleien
regel 369 **τεχνάομαι** slim te werk gaan
regel 378 **ὑφάπτω** aansteken
νυμφικός van de bruid
regel 379 **θηκτός** scherp
regel 381 **προσάντης** lastig
regel 382 **τεχνάομαι** slim te werk gaan
regel 387 **ἄσυλος** onschendbaar
ἐχέγγυος veilig

Tekst 2

Koor

759 Ik bid dat de god die de reiziger gidst
760 u naar huis begeleidt, dat het streven
761 dat al uw gedachten beheerst wordt bekroond,
762 want als een ware edelman, Aigeus,
763 heb ik u leren kennen.

Μήδεια

764 ὦ Ζεῦ Δίκη τε Ζηνὸς Ἥλιου τε φῶς,
765 νῦν καλλίνικοι τῶν ἐμῶν ἐχθρῶν, φίλοι,
766 γενησόμεσθα κὰς ὁδὸν βεβήκαμεν,
767 νῦν ἐλπίς ἐχθροὺς τοὺς ἐμοὺς τείσειν δίκην.
768 Οὗτος γὰρ ἀνὴρ ἦ μάλιστ' ἐκάμνομεν
769 λιμὴν πέφανται τῶν ἐμῶν βουλευμάτων·
770 ἐκ τοῦδ' ἀναψόμεσθα πρυμνήτην κάλων,
771 μολόντες ἄστυ καὶ πόλισμα Παλλάδος.
772 Ἦδη δὲ πάντα τὰμά σοι βουλεύματα
773 λέξω· δέχου δὲ μὴ πρὸς ἡδονὴν λόγους.
774 Πέμψασ' ἐμῶν τιν' οἰκετῶν Ἰάσονα
775 ἐς ὄψιν ἐλθεῖν τὴν ἐμὴν αἰτήσομαι.
776 Μολόντι δ' αὐτῷ μαλθακοὺς λέξω λόγους,
777 ἥως καὶ δοκεῖ μοι ταῦτα καὶ καλῶς ἔχει
778 γάμους τυράννων οὓς προδοὺς ἡμᾶς ἔχει,
779 καὶ ζύμφορ' εἶναι καὶ καλῶς ἐγνωσμένα.
780 Παῖδας δὲ μείναι τοὺς ἐμοὺς αἰτήσομαι,
781 οὐχ ὡς λιποῦσ' ἂν πολεμίας ἐπὶ χθονὸς
782 [ἐχθροῖσι παῖδας τοὺς ἐμοὺς καθυβρίσαι],
783 ἀλλ' ὡς δόλοισι παῖδα βασιλέως κτάνω.
784 Πέμψω γὰρ αὐτοὺς δῶρ' ἔχοντας ἐν χεροῖν,
785 [νύμφη φέροντας, τήνδε μὴ φεύγειν χθόνα,]
786 λεπτόν τε πέπλον καὶ πλόκον χρυσήλατον·
787 κἄνπερ λαβοῦσα κόσμον ἀμφιθῆ χροῖ,
788 κακῶς ὀλεῖται πᾶς θ' ὃς ἂν θίγη κόρης·
789 τοιοῖσδε χρίσω φαρμάκοις δωρήματα.
790 Ἐνταῦθα μέντοι τόνδ' ἀπαλλάσσω λόγον.
791 Ὠμῶσα δ' οἷον ἔργον ἔστ' ἐργαστέον
792 τοῦντεῦθεν ἡμῖν· τέκνα γὰρ κατακτενῶ
793 τᾶμ'· οὔτις ἔστιν ὅστις ἐξαιρήσεται·
794 δόμον τε πάντα συγγέασ' Ἰάσονος

795 ἔξειμι γαίας, φιλτάτων παίδων φόνον
 796 φεύγουσα καὶ τλᾶσ' ἔργον ἀνοσιώτατον.
 797 Οὐ γὰρ γελᾶσθαι τλητὸν ἐξ ἐχθρῶν, φίλαι.
 798 [Ἴτω· τί μοι ζῆν κέρδος; Οὔτε μοι πατρὶς
 799 οὔτ' οἶκος ἔστιν οὔτ' ἀποστροφή κακῶν.]
 800 Ἡμάρτανον τόθ' ἠνίκ' ἐξελίμπανον
 801 δόμους πατρώους, ἀνδρὸς Ἑλληνος λόγοις
 802 πεισθεῖσ', ὃς ἡμῖν σὺν θεῷ τεῖσει δίκην.
 803 Οὔτ' ἐξ ἐμοῦ γὰρ παῖδας ὄψεται ποτε
 804 ζῶντας τὸ λοιπὸν οὔτε τῆς νεοζύγου
 805 νύμφης τεκνώσει παῖδ', ἐπεὶ κακὴν κακῶς
 806 θανεῖν σφ' ἀνάγκη τοῖς ἐμοῖσι φαρμάκοις.
 807 Μηδεῖς με φαύλην κάσθενῆ νομιζέτω
 808 μηδ' ἠσυχαίαν ἀλλὰ θατέρου τρόπου,
 809 βαρεῖαν ἐχθροῖς καὶ φίλοισιν εὐμενῆ·
 810 τῶν γὰρ τοιούτων εὐκλεέστατος βίος.

Euripides, Medea 759-810

Aantekeningen

- regel 770* πρυμνήτης van de achtersteven
 ὁ κάλως kabel
regel 771 τὸ πόλισμα stad
regel 779 ξύμφορος nuttig
regel 791 ἐργαστέον ἐστί het moet gedaan worden
regel 797 τλητός te verdragen
regel 799 ἡ ἀποστροφή redding
regel 800 ἐξελίμπανον = ἐξέλειπον
regel 804 νεόζυγος pas gehuwd

Tekst 3

In een mythologieboek staat over Medea:

- 1 Jason, die verbijsterd was door het afschuwelijke karakter van zijn vrouw,
- 2 verstootte haar om met Creusa te trouwen, de dochter van de vorst die
- 3 hem gastvrijheid had verleend. Medea verborg eerst haar woede, maar
- 4 dat was alleen maar om haar wraak beter voor te bereiden; zij zond naar
- 5 haar rivale voor de bruiloft een jurk die met schitterende edelstenen was
- 6 versierd. Deze diamanten verborgen een verschrikkelijk vuur dat Creusa
- 7 midden in het in brand gevlogen paleis deed omkomen.

Tekst 4

In onderstaande tekst vertelt een boer uit de landstreek Argos eerst wat er met Agamemnon gebeurd is bij zijn thuiskomst in Argos na de gewonnen oorlog tegen Troje. Daarna vertelt hij wat er met Agamemnons kinderen gebeurd is.

De boer richt zich tot de landstreek Argos en de rivier de Inachus.

- 1 O oude vlakke van ons land en water van de Inachus,
- 2 ὅθεν ποτ' ἄρας ναυσὶ χιλίαις Ἄρη
- 3 ἐς γῆν ἔπλευσε Τρωάδ' Ἀγαμέμνων ἄναξ.
- 4 Κτείνας δὲ τὸν κρατοῦντ' ἐν Ἰλιάδι χθονὶ
- 5 Πρίαμον, ἑλὼν τε Δαρδάνου κλεινὴν πόλιν,
- 6 ἀφίκετ' ἐς τόδ' Ἄργος, ὑψηλῶν δ' ἐπὶ
- 7 ναῶν ἔθηκε σκῦλα πλεῖστα βαρβάρων.
- 8 Κάκει μὲν εὐτύχησεν· ἐν δὲ δώμασι
- 9 θνήσκει γυναικὸς πρὸς Κλυταιμῆστρας δόλῳ
- 10 καὶ τοῦ Θυέστου παιδὸς Αἰγίσθου χερί.
- 11 Χῶ μὲν παλαιὰ σκῆπτρα Ταντάλου λιπῶν
- 12 ὄλωλεν, Αἰγίσθος δὲ βασιλεύει χθονός,
- 13 ἄλοχον ἐκείνου, Τυνδαρίδα κόρην, ἔχων.
- 14 Met de kinderen van Agamemnon,
- 15 zijn zoon Orestes en zijn dochter Electra,
- 16 gebeurde het volgende: Orestes werd, om te voorkomen dat hij ook
- 17 vermoord werd, in een ander land in veiligheid gebracht
- 18 door een trouwe dienaar van Agamemnon.
- 19 Ἡ δ' ἐν δόμοις ἔμεινεν Ἥλέκτρα πατρός·
- 20 ταύτην ἐπειδὴ θαλερὸς εἶχ' ἥβης χρόνος,
- 21 μνηστῆρες ἦτουν Ἑλλάδος πρῶτοι χθονός.
- 22 Δείσας δὲ μή τῳ παῖδ' ἀριστέων τέκοι
- 23 Ἀγαμέμνονος ποινάτορ', εἶχεν ἐν δόμοις
- 24 Αἰγίσθος οὐδ' ἤρμοζε νυμφίῳ τινί.

Euripides, Electra 1-24

Aantekeningen

- regel 2 αἶρω Ἄρη een expeditie op touw zetten
- regel 6-7 τίθημι ἐπί + *genitivus* ophangen aan (als dank aan de goden)
- regel 8 Κάκει En daar (namelijk in Troje)
- regel 9 πρός + *genitivus* door toedoen van
- regel 10 χερί = χειρί
- regel 11 Χὼ μὲν = Καὶ ὁ μὲν
ὁ μὲν Hiermee wordt Agamemnon bedoeld
ὁ Τάνταλος Tantalus (overgrootvader van Agamemnon)
- regel 13 ἐκείνου Hiermee wordt Agamemnon bedoeld
Τυνδαρίς κόρη de dochter van Tyndareus (hiermee wordt Clytaemestra bedoeld)
- regel 19 Ἦ Onvertaald laten
- regel 20 ταύτην Verbind met ἦτουν (regel 21)
ἐπειδὴ θαλερὸς εἶχ' ἥβης χρόνος toen ze op huwbare leeftijd was
- regel 21 μνηστήρες Onvertaald laten
αἰτέω + *accusativus* willen trouwen met
πρῶτοι de aanzienlijksten
- regel 22 ἔδαισα μή vrezen dat
τῷ ἀριστέων = τινὶ ἀριστέων
παῖδ' = παῖδα
τέκοι onderwerp: Electra
- regel 23 Ἀγαμέμνονος ποινάτορ' als wreker van de moord op Agamemnon (*predicatief bij παῖδ'* regel 22)
εἶχεν Vul aan als lijdend voorwerp: Electra
- regel 24 ἦρμοζε Vul aan als lijdend voorwerp: Electra
ἀρμόζω uithuwelijken